7/4241 -3-

262

T.C.
BAŞBAKANLIK
Özürlüler İdaresi Başkanlığı

SAYI : B.02.1.ÖZİ.0.01.020.00/56 21/6/2001
KONU: Soru Önergesi

21.06.01*001306

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI
GENEL SEKRETERLİĞİNE
(Kanun ve Kararlar Dairesi Başkanlığı)

İLGİ: 06.06.2001 tarih ve A.01.0.GNS.0.10.00.02-7/4241-10369/24343 sayılı yazınız.

İlgi yazıyla Ankara Milletvekili Saffet Arıkan BEDÜK'ün Özürlülerin sorunlarına ilişkin olarak vermiş olduğu soru önergesi gönderilerek cevaplandırılması istenilmektedir.

Sözkonusu soru önergesine ilişkin cevaplarımız yazı ekinde sunulmuştur.

Bilgilerinize arzederim.

Prof. Dr. Şuayip ÜŞENMEZ
Devlet Bakanı

Ek: Soru Önergesi Cevapları (2 nüsha)

963

ANKARA MİLLETVEKİLİ SAFFET ARIKAN BEDÜK'ÜN
SORU ÖNERGESİYLE İLGİLİ CEVAPLAR

SORU 1- Hükümetiniz, Özürlülerle ilgili olarak TBMM da bekleyen yasaları ne zaman gündeme alıp yasalaştırmayı düşünüyorsunuz?

Bakanlığımca hazırlanan "Özürlüler Kanununu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Tasarısı" Başbakanlık Kanun ve Kararlar Genel Müdürlüğünde inceleme aşamasındadır. Bakanlar Kuruluna sevkini takiben TBMM'ne gönderilecektir.

Tasarı Özürlülerin istihdamı, sosyal hayata uyumu, rehabilitasyonu gibi konularda düzenleme yapmaktadır. Ayrıca diğer kanunlarda özürlüler lehine değişiklikler öngörmektedir. Geniş kapsamlı bir Kanun Tasarısıdır.

SORU 2- 2022 Sayılı Kanundan yararlanan vatandaşlarımızın maaşları üç aylık 32 milyon liradır. Bu miktarı yeterli buluyor musunuz? Bu maaşları aylık olarak asgari ücret düzeyine çıkarmayı düşünüyor musunuz? Ülkede yaşayan vatandaşlara yaşattığınız bu ağır ekonomik şartlar sonucunda öncelikle ele alınıp çözülmesi gereken bir durum değil midir?

Sözkonusu aylığın miktarı şu an için (01.01.2001-01.07.2001 tarihleri itibarıyla) 15.450.000 Tl olup, üç aylık olarak 46.350.000 Tl. dir. Katsayıya bağlı olarak artırılan aylık Temmuz 2001 tarihi itibarıyla yeniden artacaktır.

Ancak, Emekli Sandığı'nca 2022 Sayılı Yasaya dayanılarak verilen bu aylığın yeterliliğinden söz etmek mümkün değildir. Nitekim; Özürlüler İdaresi Başkanlığı uzun bir süredir bu aylığın en azından asgari ücret düzeyine çıkartılması ile ilgili olarak Maliye Bakanlığı nezdinde girişimlerini sürdürmektedir.

Ayrıca, gerek özürlülerle ilgili sivil toplum örgütlerinin gerekse kişilerin sözkonusu aylığın yetersizliği ve artırılması ile ilgili Bakanlığımıza intikal eden talepler ödemeyi yapan ilgili birimlere intikal ettirilmektedir.

SORU 3- Özürlü insanların işyerlerinde işe alınmasında uygulanan %3 lük oran uygulanmakta mıdır? Bu uygulamanın uygulanıp uygulanmadığı hususunda bir çalışmanız var mıdır? Bu çalışmalar nelerdir?

1475 sayılı İş Kanunu'nun 25.maddesi uyarınca 50 ve daha fazla işçi çalıştıran özel sektör ve kamu sektörü işverenlerine % 3 oranında özürlüyü çalıştırma zorunluluğu getirilmiştir.

657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun 53.md. gereği kamu kurum ve kuruluşlarının da 657 sayılı D.M.K. ya göre çalıştırdıkları personele ait kadrolarda, dolu kadro sayısının (taşra teşkilatı dahil) % 3'ü oranında özürlü çalıştırma zorunluluğu bulunmaktadır. 657 sayılı DMK'na göre özürlülerin istihdamını sağlamak ve sonucunu takip etmek amacıyla 20.11.1997 tarih ve 1997/71 nolu Başbakanlık Genelgesi yayımlanmıştır. Bu genelge ile, bütün kamu kurum ve kuruluşlarının toplam serbest memur kadrolarının %3'üne tekabül eden kadro sayısını sakat memur istihdamı için tahsis etmeleri hükmü ayrıntıları ile düzenlenmiştir.

Yukarıda açıklanan yasal zorunluluklara rağmen özürlü istihdamında istenilen noktaya ulaşılamamıştır.

1475 sayılı İş Kanunu'nun uygulanması :

Türkiye İş Kurumu Genel Müdürlüğünün verilerine göre 50 ve daha fazla işçi çalıştıran işyerlerinde çalıştırılan özürlü ve açık kontenjan sayısı aşağıda belirtilmiştir.

(ARALIK 2000)

	Çalışan Özürlü Sayısı	**Açık Kontenjan Sayısı**
Kamu	16.722	1.284
Özel	25.269	13.149
TOPLAM	**41.991**	**14.433**

657 sayılı Devlet Memurları Kanununun uygulanması:

20.11.1997 tarih ve 1997/71' nolu Başbakanlık Genelgesine bağlı olarak 02.05.2001 tarihine kadar 98 kamu kurum ve kuruluşu 6619 özürlü kadrosu için sınav açmıştır.

Devlet Personel Başkanlığı yayınlarına göre Kasım 2000 sonu itibariyle kamuda 140 kurum ve kuruluşun toplam dolu kadro sayısı 1.569.821 olup, çalıştırılması gereken özürlü sayısı 47.095' dir.

140 Kamu kurum ve kuruluşunun ancak 39'u çalıştırmakta yükümlü olduğu özürlülere ilişkin bilgileri Devlet Personel Başkanlığına bildirmiştir. Bu 39 kurumun toplam dolu kadro sayısı 22.300 dür. Eldeki bilgilere göre ise bu kurumlarda halen çalıştırılan özürlü sayısı 4.822'dir. Bu sayı, çalıştırılması gereken özürlü sayısının ¼ inden daha az bir bölümünü oluşturmaktadır.

İlgili Kanunların uygulanması için yapılan çalışmalar:

Kamu kurum ve kuruluşlarının üstlenmiş oldukları bildirme yükümlülüğünü yerine getirmemelerinden dolayı, bu yükümlülüğün yerine getirilmesi için tüm Bakanlıklara Bakanlığımca özürlü memur sınavlarının açılması için yazı gönderilmiştir.

4046 sayılı özelleştirme uygulamaları ile ilgili yasada özelleştirilmesi planlanan kamu işyerlerinde istihdam edilen özürlülerin bu işyerlerinin kapatılması veya tasfiye edilmesi halleri dışında iş akitlerinin feshedilemeyeceği hükmü yer almasına rağmen uygulamalarda bu kişilerin iş akitlerinin feshedildiği görülmektedir. Bu durum bu kişilerin yasayla güvence altına alınmış haklarına rağmen işsiz kalmalarına yol açmaktadır. Bu sorunun aşılması için Bakanlığımız tarafından Özelleştirme İdaresi Başkanlığına yazı yazılmıştır.

Özürlü işçi çalıştırmakla yükümlü işverenlerden, özürlü işçi çalıştırmamaları sonucu tahsil edilen ceza paralarının tahsili ve kullanımında karşılaşılan sorunların giderilmesi amacıyla Kurumumuzun görüşlerini ve önerilerini içeren yazımız Bakanlığımca Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanına iletilmiştir.

4.7.2000 tarihinde gerçekleştirilen Özürlüler Yüksek Kurulunda; İş ve İşçi Bulma Kurumu Genel Müdürlüğü, Türkiye Sakatlar Konfederasyonu ve Özürlüler İdaresi Başkanlığı tarafından, özürlülerin işe yerleştirilmesinde yaşanan sorunların çözülmesine yönelik oluşturulan çalışma grubu çalışmalarını tamamlamıştır.

SORU-4 Özürlü Kimlik Kartı'na sahip vatandaşlarımıza, şehir içi tüm toplu taşım araçlarından istifade etmeleri yönünde bir çalışmanız var mıdır? Bu imkanı vermeyi düşünüyor musunuz?

Bilindiği gibi Özürlüler İdaresi Başkanlığının kurulduğu 1997 tarihinde çıkartılan 06 Haziran 1997 tarih ve 23011 mükerrer sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren 572 sayılı KHK ile çeşitli kanunlarda değişiklik yapılmış, bunun sonucunda özürlülerin haklar açısından kazanımları olmuştur. Bu kazanımlardan bir kısmı da toplutaşımdan indirimli ya da ücretsiz yararlanma ile ilgilidir. 572 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile değişikliğe uğrayan;

1- 3030 sayılı Büyükşehir Belediyelerinin Yönetimi Hakkında Kanun'a; Ulaşım araçlarının özürlülerin kullanımına ve ulaşılabilirliğine uygun olmasını sağlamak ve özürlüler için, ulaşım ile sosyal ve kültürel amaçlı hizmetlerden ücret almamak veya indirimli tarife uygulamak,

2- 1580 sayılı Belediye Kanunu'na; Ulaşım araçlarının özürlülerin kullanımına ve ulaşılabilirliğine uygun olmasını sağlamak ve denetlemek, ulaşım ile sosyal ve kültürel hizmetlerden ücret almamak veya indirimli tarife uygulamak. hükmü getirilmiştir.

Bu indirimli ya da ücretsiz uygulamalar için belediye encümenlerince karar alınması gerekmektedir. Nitekim Özürlüler İdaresi Başkanlığına intikal eden bilgilerden birçok belediye veya büyükşehir belediyesi tarafından toplutaşımda indirim yada ücretsiz uygulamanın olduğu hatta bazı belediyeler tarafından su faturalarında da indirim sağlandığı görülmektedir.

Ancak bu kazanımların gerçekleşmesi için sözkonusu yasalarla ilgili düzenlemeler ve yasaların yaygın biçimde uygulanması, denetimi yerel yönetimlerle ilgili birimler tarafından sağlanmalıdır. Ayrıca belediyelerin ekonomik durumları ya da duyarlılığı da sözkonusu uygulamanın yaygınlığını etkilemektedir. Uygulamalar zamanla değişikliğe de uğrayabilmektedir.

Örneğin ; Ankara Büyükşehir Belediyesince önceleri sadece görme özürlülere uygulanan toplutaşımdan ücretsiz yararlanma hakkı müdahalelerimiz sonucu %40 ve üzeri özürlülere uygulanmaya başlanmıştı. Daha sonra Encümenin aldığı yeni bir kararla özür oranı %40-%75 arasındaki özürlülere indirimli, %75 üzerindeki özürlülere ücretsiz uygulamaya geçilmiş, bu uygulama ise özürlüler tarafından tepkiyle karşılanmıştır. Tepkiler Büyükşehir Belediyesine intikal ettirilmiştir ancak uygulama devam etmektedir.

SORU 5- Özürlü vatandaşlarımıza ek kaynak sağlanması yönünde bir çalışmanız var mıdır? Bu çalışmalar nelerdir?

1- 1475 sayılı İş Kanunun 25. ve 98. maddeleri gereği sakatların istihdam edilmemesinden doğan ceza paralarının kullanımında karşılaşılan sorunların giderilmesi, kullanıma ait usul ve esasların belirlenmesi ve ilgili Kanunların amacına ulaşabilmesi için Özürlüler İdaresi Başkanlığı tarafından hazırlanan görüş ve öneriler Türkiye İş Kurumu' na iletilmiştir.

2- Halk Bankası Genel Müdürlüğü kendi işini kurmak isteyen özürlülere "Özürlü Girişimci Kredisi" kullandırılmaktadır. Bu kredinin faiz ve geri ödeme koşulları açısından sanayi kredileri ile kıyasla özürlülere avantajlar sağlaması için Başbakanlık Özürlüler İdaresi Başkanlığı ile Halk Bankası Genel Müdürlüğü arsında çalışmalar yürütülmektedir.

3- Özürlüler İdaresi Başkanlığı Teşkilat ve Görevleri Hakkında 25.03.1997 tarihli ve 571 sayılı Kanun Hükmünde Kararname' nin 3 üncü maddesi' nin (h) bendine dayanılarak hazırlanan Özürlüler İçin Kimlik Kartı Yönetmeliği 13 Ağustos 1998 tarihinde 23432 sayılı Resmi Gazete' de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

Bu Yönetmelik, yürürlükte bulunan mevzuata dayanılarak münhasıran özürlülere tanınan hak ve hizmetlerden yararlanmada kullanılmak üzere verilmekte olan kimlik kartlarının niteliği şekli verilişi ile buna ilişkin diğer usul ve esasların tespiti amacıyla düzenlenmiştir. Bu çerçevede kimlik kartı sahibi olan özürlü vatandaşlarımız kendilerine tanınan haklardan yararlanmaktadır.

Özürlü vatandaşlarımız İdaremizden almış olduğu kimlik kartı ile;

*Gelir vergisi indiriminden kimlik kartına esas olan sağlık kurulu raporu ile faydalanabilecek, (Gelir vergisi indirimi, özürlü kişinin herhangi bir sosyal güvenlik kuruluşuna bağlı olmaması durumunda, kendisine bakmakla yükümlü olan kişi içinde geçerli olacaktır)

*Devlet Demir Yolları ile seyahat etmesi halinde % 40 indirimden faydalanabilecek,

*Yerel yönetimlerin alacağı kararlar ile toplu taşıma hizmetlerinden ücretsiz ya da indirimli yararlanabilecek,

*Yerel yönetimlerin alacağı kararlar ile su bedellerinden indirimli yararlanabilecek,

*Devlet Tiyatrolarından ücretsiz faydalanabilecek,

*Kamu kurum ve kuruluşlarının özürlü çalıştırma zorunluluklarına bağlı olarak özürlü istihdamı amacıyla açılan sınavlarda özrünü kanıtlayabilecek,

*Telsim ve Turkcell'den indirimli olarak faydalanabilecek,

*Milli Parklara ücretsiz olarak girebileceklerdir.

Özürlüler İdaresi Başkanlığı kimlik kartı başvurularını değerlendirmekte olup, veri tabanı oluşturmakta ve bünyesinde özürlülere yönelik bilgi bankası çalışmalarını sürdürmektedir. Başvuruda bulunan 45000 vatandaşımıza kimlik kartı verilmiştir.

SORU 6- Özürlü vatandaşlarımızın bürokrasideki işlemlerinde bürokrasiyi azaltıcı yönde bir çalışmanız var mıdır?

Özürlüler, sorunlarını Özürlüler İdaresi Başkanlığına iletmekte, Başkanlık Özürlülere hizmet veren kurum ve kuruluşlarla işbirliği ve koordinasyon sağlayarak çözüm üretmeye çalışmaktadır.

Kimlik Kartı uygulaması özürlünün bürokratik işlerini de kolaylaştırmaktadır. Kimlik kartı başvuruları özürlü vatandaşlarımızın bürokratik işlemlerini azaltmak amacıyla yukarıda anılan yönetmelik gereği Sosyal Hizmetler İl Müdürlükleri aracılığı ile Başkanlığımıza ulaşmakta ve hazırlanan özürlüler için kimlik kartları ikamet ettikleri adreslere iadeli taahhütlü olarak Başkanlığımız tarafından postalanmaktadır.

Prof. Dr. Şuayip ÜŞENMEZ
Devlet Bakanı